

29. 1. 2008

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

## Nejasnosti při formulacích žalob proti vytěsnění

Zákonem č. [216/2005](#) Sb. byla do českého právního řádu vložena ustanovení umožňující vytěsnění minoritních akcionářů (tzv. squeeze out). Ustanovení byla dále mírně modifikována zákony č. [377/2005](#) Sb. a [57/2006](#) Sb., nicméně celý celkový charakter ustanovení § 183i – § 183n obch. z. zůstal touto novelou nezměněn.



Ustanovení § 183k obch. z. dává vytěsňovaným minoritním akcionářům (přesněji slovy zákona minoritním vlastníkům účastnických cenných papírů) právo, aby výše jim vypláceného protiplnění byla přezkoumána soudem. Jakkoliv jsou citovaná ustanovení součástí českého právního řádu již více jak dva roky, právní teorie a soudní praxe se do současné doby nedokázala definitivně sjednotit na názoru jak má správně znít petit žaloby minoritního akcionáře.

Další do dnešních dnů uspokojivě nezodpovězenou otázkou je, zda petit žaloby minoritního akcionáře má znít na určení podle ust. § 80 odst. c) o.s.ř. nebo na plnění podle ust. § 80 odst. b) o.s.ř.

Podle ustanovení § 80 o.s.ř. se žalobce může domáhat a soud na základě takové žaloby může rozhodnout o:

- (i) osobním stavu (v obchodněprávních vztazích nepřichází taková žaloba do úvahy), dále o
- (ii) splnění povinnosti nebo o
- (iii) určení zda tu právní vztah je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Výčet uvedený v ust. § 80 o.s.ř. je demonstrativní, právní teorie a i praxe dovodily, že v případech, kde je to hmotněprávním předpisem výslovně připuštěno nebo kde některá ze žalob podle citovaného katalogu nepřichází do úvahy, může žalobní petit znít i jinak (např. na určení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru, určení nezákonnosti výluky či stávky, atd.).

Jako důvody pro které minoritní akcionáři uplatňují nárok podle ust. § 183k obch. z. jako nárok na určení uvádí především zahraniční úpravy a dále pak skutečnost, že podle ust. § 183k odst. 5 podle něhož návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady podle § 131 nelze zakládat na nepřiměřenosti výše protiplnění. Minoritní akcionáři tak dovozují, že nelze-li se domáhat vyslovení (určení) neplatnosti valné hromady z důvodu nepřiměřenosti protiplnění, je i žaloba, která nastupuje na místo žaloby určení neplatnosti valné hromady žalobou na určení. Dalším argumentem pro podporu formulace žalobního petitu na určení je okolnost, že přiznaný základ práva má být pro společnost závazný i vůči dalším minoritním akcionářům neúčastnícím se sporu, a to jako beneficium k jejich případným žalobám na doplatek protiplnění.

Minoritní akcionáři uplatňující žalobní petit na určení tento obvykle formulují slovy: „určuje se přiměřená výše protiplnění...“. Ač se na první pohled může zdát, že minoritní akcionáři se takto formulovaným petitom domáhají určení práva, tj. že formulují petit žaloby podle ust. § 80 odst. c) o.s.ř., není tomu tak. V souvislosti s rozhodnutím valné hromady společnosti podle ust. § 183i obch.z. a následným přechodem účastnických cenných papírů menšinových akcionářů těmto akcionářům

vzniká právo na zaplacení protiplnění ze strany hlavního akcionáře. Právo na protiplnění ze strany hlavního akcionáře je minoritám přiznáno usnesením valné hromady společnosti a tato skutečnost je mezi hlavním akcionářem a minoritami nesporná. Petitem na určení, že výše protiplnění je nepřiměřená však minoritní akcionáři soudu navrhuji, aby rozhodl, že existující právní vztah mezi minoritními akcionáři a akcionářem hlavním má či nemá nějaký charakter (kvalitu); v žádném případě však nenavrhují určení, zda mezi nimi a hlavním akcionářem vztah je, či nikoli.

Dalšími argumenty pro závěr, že petit žaloby má znít jako petit na plnění jsou následující skutečnosti:

(i) Základ nároku, který podle citovaného ustanovení Obchodního zákoníku má být závazný i pro ostatní minoritní akcionáře, má být řešen jako předběžná otázka a soud se k ní má vyjádřit v odůvodnění rozhodnutí, nemá být uvedena přímo v enunciatu rozsudku. V tomto místě nezbyvá než poukázat na ust. § 75 odst. 2 Obchodního zákoníku upravujícímu žalobu na vyplacení odchylné výše likvidačního zůstatku, než stanovuje zpráva likvidátora, resp. jeho návrh na rozdělení likvidačního zůstatku. Je stabilně vykládáno, že ač výrok o výši likvidačního zůstatku je co do základu práva závazný pro společnost i vůči ostatním společníkům, nejedná se o žalobu na určení výše podílu na likvidačním zůstatku, ale o žalobu na zaplacení konkrétního nedoplatku na likvidačním zůstatku.

(ii) Podle tradiční literatury a v této otázce stabilní judikatury v případě, kdy žalobce může žalovat na plnění, nemá naléhavý právní zájem na vynesení určovacího rozsudku.

(iii) Je třeba se domnívat, že sloveso přiznat je zapotřebí vykládat a v civilním procesu aplikovat způsobem, kterým se v civilním procesu aplikují jiná obdobná hmotněprávní ustanovení. Namátkou se nabízí ust. § 408 odst. 2, § 428 odst. 1, § 435 odst. 2, § 486 odst. 1 a § 633 odst. 3 Obchodního zákoníku nebo ust. § 100 odst. 1, § 110 odst. 1 a § 112 Občanského zákoníku. Ve všech namátkou citovaných ustanoveních zákon používá termín přiznat právo nebo přiznané právo. V právu procesním se však všechna citovaná ustanovení aplikují tak, že žalobce musí do petitu žaloby na plnění napsat, jaká konkrétní práva chce soudem přiznat, typicky jakou požaduje zaplatit slevu z kupní ceny z důvodu vad dodané věci, atp.

(iv) Jakkoliv je rozhodnutí o jiné výši protiplnění je co do základu přiznaného práva závazné i vůči ostatním vlastníkům cenných papírů, neznamená to, že by se tito vlastníci mohli na základě tohoto rozhodnutí domáhat výkonu rozhodnutí ohledně svých pohledávek vůči hlavnímu akcionáři. Takové rozhodnutí je exekučním titulem pouze pro žalujícího minoritního akcionáře. Má-li být rozhodnutí o přiznání jiné výše protiplnění exekučním titulem, musí toto rozhodnutí být i materiálně vykonatelné, tj. jednotlivým účastníkům řízení přiznávat (stanovovat) jednotlivá práva a povinnosti. Předpokladem vydání materiálně vykonatelného rozhodnutí je správně formulovaný petit žaloby na plnění.

(v) K názoru, že žaloba na přezkum výše protiplnění je žalobou na plnění se blíží i poslední judikatura Nejvyššího soudu ČR. Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. března 2007 sp. zn. 29 Odo 1332/2005 dikce ustanovení § 220k odst. 5 obch. zák. ostatně potvrzuje, že soud v řízení zahájeném podle tohoto ustanovení neurčuje v obecné rovině, jaké vypořádání je přiměřené, nýbrž shledá-li k návrhu žalobce, že stanovené vypořádání není přiměřené, přizná žalobci právo na jinou výši vypořádání, resp. zaváže žalovaného k zaplacení dorovnání. Takový výrok může soud vynést jedině k žalobě na plnění ve smyslu § 80c písm. b) o. s. ř. Vzhledem k tomu, že dikce ustanovení § 220k odst. 5 obch.z.je v podstatě totožná s dikcí ustanovení § 183k odst. 3 obch.z. a není znám jediný legitimní důvod pro který by se Nejvyšší soud měl od uvedeného závěru odchýlit, lze se s velkou pravděpodobností domnívat, že i Nejvyšší soud, bude-li mu otázka předestřena, uzavře, že žaloba podle ust. § 183k obch. z. je žalobou na plnění a nikoliv na určení.

Za současné dikce zákona nelze tedy než uzavřít, že s velkou pravděpodobností jedinou správnou

žalobou podle ust. § 183k obch.z. je žaloba na plnění.

Dan Loukota  
[WEINHOLD LEGAL](#)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | [www.epravo.cz](http://www.epravo.cz)

## Další články:

- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. – jednatelé](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Když korporátní neshody nestačí: soudní zásah do účasti společníka jako krajní řešení](#)